لیکونکۍ: دوکتور حکیم (Dr. Hakime)
منبع او دخپریدو نیټه : کمان ډریم (18-10-2018)
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سید حسام «مل» .

دنه تاوتریخوالی پلو افغانانو هڅي دتنفس دپاره د تازه هوا راوړل

Nonviolent Afghan bring a Breath of frish air

مونږ ټول دسرطان دطبعی اوذاتی نښو ونښا نی او اعراضو باندی په لیدو اوپوهید وسره سره بیاهم دجنګ سګرت څکوو،پس مونږ څه باید وکړوچی نوردجنګ داسګرت ونه څکوو اود انسا نی روش په رعا یت سره له جګړی څخه لاس واخلو .

اقبا ل خیبر او پاچا خا ن د تنفس د پا ره تا زه هوا رواوړي (عکس داکترحکیم)

جمیله ددولسم ټولګی زده کونکۍداقبال څخه پوښتنه وکړ؟ آ یا تا سی ددی دپاره چي د جنګ د خطری اویا د جګړی د ګواښ سره مخا مخ یا ستي دا سی کوم پلان لري چي ځان مسلح کړي ؟

ا **قبال خیبر** د **جمیلی** د سوال په ځواب کی وویل نه ! که څه هم چی نن ورځ دوسلو

پیرودل یا رانیول آسانه ده خو دا باید په ډاګه شي چي خپل ځا ن مسلح کول جګړه لا پسي خراب اوزیا توی یعني چي سلاح خپله ددی موجب کیږی چي زمونږ مصونیت د خطر سره مخا مخ کړي .

په معمول بڼې د جګړې په واسطه سره دتنفس کولو تازه هوا بد بوی اویا متعفن کیږی.

اقبال اودهغه ملګری دخلکو د سولې د خوځښت (people's peace Movement) استا زی یا د شاه خا ن د سپتمبر د میاشتې په (۲۶) کال (۲۰۱۸) په کابل کي په هغه دسولې دلاری په کنفرانس کې کوم چې دافغان دسولې د رضاکارانو(Afghan peace volunteers) په نوښت سره تنظیم شوی وه ګډون وکړ او په غیر معمول بڼې اودخپل ځوښې سره دسولې په اړه دهغو سره په بیلا بیلو موضوعاتو باندی خبری اترې تر سره کړ .

په اوس وخت کي زیات حکومتونه اوزیات وسلې پلورنکي لوی شرکتونه په نړی کې دوسلې د تجارت سره کار اوبارلری چي دا پخپله یو ډیر خطر ناک لوبه اوبیزنیس دی.

او خما په فکر سره دوی هغه کسان دی چې دشخصي ګټو پسې هلې ځلې کوي دوی نه یوازې داچي ا فغا نستا ن دګواښ سره مخامخ کړی بلکه دوی ټول نړی دبی ثبا تی اود ګواښ سره مخه کړی ډی او مونږ انسا نا ن بی د کوم ژور اند یښنې او تفکر څخه ځانونه زر زر خرابوو اویا له مینځه وړو – اقبا ل خپیر ورروسته ما ته دا سی وویل :

لکه همغسی چي مونږ دعا د ت له مخې د فسلیې سوند مواد سا تو یا زیرمه کوو اویا سره ددی چي مونږ دتازه آب وهوا پر پوه اوعلم باندی کره معلوما ت لرو ا ما مونږ سره دهغې چي دامریکې دمتحده ایالات دکنګری دحاکم اودمسلط شواهد و څخه د نه پاملرنې له امله اویا دهغه سره په تغا فل کی ځا ن اچووخبره دا دی چي اوس دتروریزم په وړاندی جنګ لا څه چي اوس پنځه واری تروریستي حملې زیاته شوی دی .

مونږ اوس په بین المللی عرصه کی دوسلو ددوامدار خرڅلاو سره خپل موافقه ښکاره کړی یا داچې توافق موکړی چي سلاح باید په دومداربڼې سره پرنوروباندی خرڅ کړ شي اویا دوسلو د خرڅلاو د پا ره ډیر لیوالتیا لرو او دا خکه چې مونږ د خپلو پټو بارونو په نظر کې نیولو سره دا ډیر غوره اویا پرځای بولو چي د ترهګری په وړاندی با ید دوسلو دلرلو برتری ولرو چي په دی صورت سره مونږ په آسا نې سره خپل اهدافو ته لاس رسی پیداکوو اویا داچي مونږ له هغه ځایه چي دچاپیریال دسا تنې پوه او علم باندی سمبا ل یو اودهوا د نه خرابید و دپا ره هسې چي مونږ د فوسیل د سوند موادو د زیرمی کولو عا دت لرو اوهم دامریکې دمتحده ایالاتو دکنګرس له طرفه د تروریزم ضد جګړې طرح ته که پام واړو نو ریښتیا نی خبره دادی چي دا نه یوازې چي تروریزم له مینخ وړل شوی بلکه د تروریزم حملې او یرغل له پخوا څخه پنځه برابر ه زیا ته شوی دي چي داپخپله داند یښنې وړ مطلب دي .

مونږ لا ډیراکثریت وژل شوی کسا ن نه یا ستو اما مونږ په قصدی بڼې سره په نورو ځایونوکي دجنګ اوجګړی دپا ره کارول کیږ و لکه هغسی چي داتومی سا ینس پوها نو خبرداری ورکوی چي دجنګ لوګي یو روغ انسا ن د یوڅو دقیقو اویا د نیم ساعت په موده کي په شد ید ناروغی اخته کوی هغه څه دی چي مونږ اوتاسی ټول اوس دهمدی خطری سره مخامخ یا ستو لذا دا دجنګ ، جګړې اود اسلحو دخرڅلاو تجا ران به په

راتلونکی کی د نړی ټول خلک دمرګ د خطری سره به مخامخ کړی چی دا پخپله به یوه لویه نا ورین وی .

دا د پام وړ ده چې د جګړې دبی رحمانه لمبو په ناڅاپه تیریدو سره، اقبا ل او بادشاه د افغان دجګړې په اړه غلط او غیر قابل انکارعقیدې وزغمي.
دوی د افغا نستا ن د افغا نی همکا رانو او د نړی له خلکو څخه چی بی له تا وتریخوالي ددی جګړی دعملی لاری پرحل باندی فکر وکړی غوښتنه کړی کوم چي هغوی همدا اوس په ښا یسته بڼی سره ددی جګړی د حل پر لاره با ندی سره په خبرو اترو بخت دي.
نوله دې امله موږ کولی شو چي خپل ترلی غوړونه په شعوري توګه سره خلاص کړو، اقبال، بادشاه اودخلکو د سولی دخوځښت پنځه تنه عا دي افغانان دهلمند دولایت د سولی داستاذی په صفت د هلمند د نا امن ولایت دوران اودو یجاړی کنډوالو څخه، تر کا بله پوری د(700) کلیومتروانن په پلی مزل سره لار ووهی او هغوی ډیر هیله او لیواتیا لرل چی دسولي پیغام درمضان دمیاشتی تر درشل پوری کابل ته ورسوی .
هغوی بیا وروسته دکابل څخه پښی لوڅی دافغانستا ن شما لی ولایاتو ته دخپل سولی د پیغام درسولو دپا ره په حرکت پیل وکړل.
زه په ډیرسربدالی اوسرکیچي سره ددی ځوانو افغانانو په اړین په دی فکر کی ولویدم چي دوی دډیرځواکمن وسله والواودنړی دترټولو ډیرپیاوړی ملیشی کوم چي په افغانستان کی سره را ټول شوی دي نیغ په نیغه دهغو مخی ته درېږی او هغوی ته وایی چي موږ ستا سو وسلی اوستا سو پوځونه دلته په افغا نستا ن کی نه غواړو **موږ یواځی او یواځی سوله غواړو** .

د صا دقا نه خبرو اترو اود بیلابیلو ذهنونو تقویه کول

اقبا ل خپل کیسه یا داستان ته دوام ورکړ، هغه وویل « چې د سمنګا ن ولایت ته نژدی مونږ ته خبر را ورسید چي طا لبا نو زمونږ دوژلو د پا ره په کمین کی نا ست دي او دا نیت لری چی مونږ له مینځه ویسی »، ما په دی اړه د پاچا خا ن اود خلکو د سولی د غورځنګ یوبل اصلی غړی سره خبری وکړ او لازم مو ونه ګڼل چی دا موضوع د نورو خپلو ملګرو سره وکړو یا داچي ونه مو غوښتل چی خپل ملګری په واسواس او په تشویش کی واچوو.مونږ دری واړه سره پریکړه وکړل اودطا لبا نو دقوما ندی مرکز ته مخا مخ ورغلو اوهغوی یعنی ددی سیمی د طا لبا نو لوړ پوړومقا ما تو ته مو په ډاګه وویل چی مونږ دستا سو نه وسلی غواړو اونه هم د ستا سو جنګیالی اویا ملیشی ***هغه څه چي مونږ غواړو هغه سوله دي !***

اقبال اودهغه ملګری د طا لبا نوترولکی لاندی سیمه کی یو کمپ جوړ کړ ، طا لبا نو هغوی ته اجازه ورنکړ چی خپل تبلیغا ت د مکروفونونو په واسطه سره وکړی مګر بیا هم طا لبا نو هغوی ته په فزیکی لحا ظ کوم تاوان ونه رسول .

افغانی ځوانی ځیری په فشار اوپه هیجا ن سره دخبرو اترو په خونه کی سره راټول شوی وو ، دوی ټول هیله مند وو اما بیاهم یوڅه شک سره لرل .

دیوهنتون یومحصل د ***محمد جمیل*** *په نوم داسی انګیرل یا حتی دهلمند په ولایت کی پرهغو افغانانو باندی کوم چي په ا فغا نستا ن کی ژوند کوی هم شکمن وو ، او هغه ویل چي آیا « دهلمند خلک هم په رینښتیا سره سوله غواړي ؟ اویا هغوی په هلمند کی دجګړي په اړه څه اند ییننی لری ؟*

اقبال دهغی دسوال ځواب داسی ورکړ : خلک ټول د جنګ جګړی څخه ستړی شوی دي ، دوی غواړی چي دا نا معاومه جنګ پا ی ته ورسیږي خکه چي دا یو اقتصادی جنګ دی اودهلمند له طبعی معد نی زیرموڅخه مینرالونه استخراج کیږی اوهم په اوس وخت کی دلته په هلمند کی داوپیوم د کا روبا راود راکړی ورکړی با زار ډیرګرم دي.

ایا په افغانستان کی دجګړی ختمیدل یعنی بی له پوځ او سلاح به ممکن وی ؟ زمونږ دخلکو د سولی د خوځښت هیله او آرما ن ددی جګړی پای او ختمید ل دي . ***ماه ګل پوښتنه وکړ « ستا سو راټلونکی پلا نونه اوکړنی څه دي ؟***

اقبال *دهغه په ځواب کی وویل : مونږ جوما تونو ته ځو اوپه جوما تونو کی دخلکو سره خبری کوو، دخلکود سولی د غورځنګ غړی څرګندوی چی د توپونو او د بمونو دکا رولو پر ځا ی په ټولنه کی هر فرد کولای شی د سولی درامینځته کولو پر لارو چا رو باندی غور وکړي اوهغه په ډاګه وړاند یز وکړ چی مونږ د سولی راتګ ته ډیر لیوالتیا لرو اودځکه چي مونږ په پراخه توګه سره اتکل کړی وه چی جګړه اړین دی اومونږ یواځي د جنګ د حل لاره د نظا می تفوق ستراتیژی تا کلی وه .*

مونږ ټول دسرطان دطبعی اوذاتی نښو ونښا نی اواعراضو باندی په لیدو اوپوهید وسره سره بیاهم دجنګ سګرت څکوو،پس مونږ څه باید وکړوچی نوردجنګ داسګرت ونه څکوو اود انسا نی روش په رعا یت سره له جګړی څخه لاس واخلو

د نه تا وتريخوالو افغا نا نو ملاتړی اویا پلویا نو

په عوض ددی چی دغه بی ثبا تی او دغه غیر مستقیم ستراتیژی کوم چی د هغه په رڼا کی «خلک وژل کیږی» دوام وکړی مونږ هريو کولای شو چي د خلکو د سولی دغورځنګ اودافغان دسولی د رضا کارانو څخه ملاتړ وکړو .

مونږ کولای شو چی د خپل شکونود له مینځه وړلود پا ره د خلکو د سولی دغورځنګ سره په دغه ایملی ادرس (borderfree@mail2 world.com) په بشپړ انصا ف سره خپل محاوره په لیکلی بڼی جا ری وسا تو.

مونږ همدارنګه کولای شو چی دخلکو موافقه دجنګ دمینځ وړلو دپاره تر لاسه کړو اویا داچی د نړیوال سولی ، نړیواله اعلامیه لاس لیک کړو .

لکه همغسی چي مونږ ډیر زیات دفوسولی سونډ موادو څخه ځا ن ساتو یا دهغه له اضرار څخه په تیښته کی یو پس مونږ دا هم کولای شو چي د جنګ اود جګړی له کا ر وبا ر اویا د دوامدار جنګ له سیا ست څخه هم ډده وکړو .

جنګ خپله نا با وره اواجتنا ب نا پذ یردي دا یونا څا په اویو مکرر انتخاب دي نو مونږ په هر ځای اوپه هرمکا ن کي کولای شو چي دا فغا نا نو نوی او تا زه نسل ته د تا زه هوا د تنفس کولو زمینه چمتو اوبرابره کړو .

دا کا ر دعا م اودرایجو نوښتونو یو رنګ « دخلکو دوژنو» یوغیرمستقیم ستراتیژی مجوز دي.

داهغه نړی دی چی مونږ اوس په کي ژوند کوو ، یا داهغه نړي دي چي مونږ په هغه کي هرشی څیړو یا تر پوشش لاندی راولو .

شاید چې د تا سو په څیرخلک ممکن په بله نړی کی هم اووسی اوهغوی به ددیرو جګړو ګټونکی اووسی اما مونږ د هغوسر ه په ګډه جګړه به وکړو ، البته مونږ تول ، عا م خوبونه ستا سوعادی خبر ځای نه دي ، مونږ په کلیکونو(clicks) کی ژوند نه کوو مونږ د ډالرو سره تبلیغات نه غواړو، مونږ غواړو چي نړی   دامن یو ښه ځای وي ، خومونږ یواځی دا کا رنشوترسره کولای مونږ ستا سومرستو ته نیا ز لرو دا مرستی چی په هره اندازه وی په بشپړ بڼی سره اهمیت لری ، لطفاً دغه مرستی زمونږ سره ترسره کړي ځکه چي بی دتا سو د ملاتړ څخه مونږ په آسانی سره دلته بقا نه لرو یا دلته ژوند کولای نشو .

ددا کتر حکیم لنډ پیژندنه: داکترحکیم (Dr.Teck young wee) له سنګاپوره یو

دطب درشتی داکتر دی هغه په افغا نستا ن کی له (۹) کلونو څخه راهیسی یولړبشری اواجتماعی فعالیتونه ترسره کړی دی او هغه دافغا نستا ن دسولی درضا کارانو دغورځنګ سره ډیریو نژدی دوست پا تی شوی   دی ،   هغه په بین المللی ډګر کی دا فغا نا نو سره د نه تاوتریخوالی په پلی کولو کی زیات هلی ځلی تر سره کړی ، هغه همدارنګه په کال (2012) کی د (Pfeffer) دسولی نړیوال جایزه هم تر لاسه کړی دی
---------------------------------- **په د رنا وی «2018-10-25»**